

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Митровић, Срђан, Јелена
Датум и место рођења	01.07.1991. године, Гњилане
Основне студије	
Универзитет	Ниш
Факултет	Технолошки факултет
Студијски програм	Прехрамбене технологије и биотехнологија
Звање	Дипломирани инжењер технологије
Година уписа	2010.
Година завршетка	2014.
Просечна оцена	9,80

ТЕХНОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
ЛЕСКОВАЦ

Примљено: 01.3.2023.

ОРГ. ЈЕД.	Број	Прилог	Вредност
02	9/2		

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Ниш
Факултет	Технолошки факултет
Студијски програм	Прехрамбене технологије и биотехнологија
Звање	Мастер инжењер технологије
Година уписа	2014.
Година завршетка	2015.
Просечна оцена	10,00
Научна област	Технолошко инжењерство
Наслов завршног рада	Садржај минералних материја у узорцима брашна од белог кукуруза

Докторске студије

Универзитет	Ниш
Факултет	Технолошки факултет
Студијски програм	Технолошко инжењерство
Година уписа	2015.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Антиоксидативни потенцијал полифенола и уља семена коприве (<i>Urtica dioica</i> L.) и карактеризација производа од пшеничног брашна са додатком семена коприве
Име и презиме ментора, звање	Нада Николић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/20-01-009/20-027 У Нишу, 17.11.2020. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	191
Број поглавља	5
Број слика (шема, графикона)	28
Број табела	32
Број прилога	25

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Катег.
1	<p>Jelena Mitrović, Nada Nikolić, Ivana Karabegović, Miodrag Lazić, Ljubiša Nikolić, Saša Savić, Mirjana Pešić, Olivera Šimurina, Marija Stojanović-Krasić, The effect of thermal processing on the content and antioxidant capacity of free and bound phenolics of cookies enriched by nettle (<i>Urtica dioica</i> L.) seed flour and extract, Food Science and Technology = Ciencia e Tecnologia de Alimentos, 2021, 42, pp. 1-9.</p> <p>У циљу добијања прехранбеног производа са бољим функционалним својствима (већи садржај и боља антиоксидативна активност полифенолних једињења), вршена је инкорпорација семена коприве и екстракта семена коприве у производ који је добијен само од пшеничног брашна и испитан утицај термичке обраде на садржај и антиоксидативну активност полифенолних једињења. Бољи резултати (већи садржај и антиоксидативна активност) постигнута су додатком самлевоног семена коприве у односу на екстракт семена коприве. Током термичке обраде долазило је до различитих промена садржаја полифенола и антиоксидативне активности (повећање, смањење или задржавање), у зависности од облика полифенола (слободни или везани), времена термичке обраде и примењених антиоксидативних тестова (DPPAH и редукциона снага). Слободни и везани полифеноли у производу са додатком семена били су стабилнији у поређењу са контролним производом и производом са инкорпорираним екстрактом од семена коприве.</p>	M22
2	<p>Jelena Mitrović, Nada Nikolić, Ivana Karabegović, Miodrag Lazić, Gordana Stojanović, Characterization of free and insoluble-bound phenolics of chia (<i>Salvia hispanica</i> L.) seeds, Natural Product Research, 2020, 36(1), pp. 385-389.</p> <p>У раду је испитан садржај, антиоксидативна активност и састав слободних и везаних фенола из семена чие. Слободни феноли су екстраховани коришћењем етанола и метанола аналитичке чистоће, 70% v/v етанола и 70% v/v метанола. Садржај фенола добијен алкохолним растворима био је већи од садржаја добијеног употребом алкохола аналитичке чистоће. Међу идентификованим флавоноидима најзаступљенији је био атигенин 4-О-глукозид, а међу киселинама розмаринска киселина у екстракту слободних фенола и кафеинска киселина у екстракту везаних фенола. Коefицијенти корелације указују да су DPPH метода и метода редукционе снаге погодније за процену антиоксидативне активности ових екстраката од FRAP методе.</p>	M22
3	<p>Jelena Mitrović, Nada Nikolić, Ivana Karabegović, Bojana Danilović, Miodrag Lazić, Ljubiša Nikolić, Nettle (<i>Urtica dioica</i> L.) seeds as a source of free and bound phenolics: the antioxidant, antimicrobial activity and the composition, Advanced Technologies, 2020, 9(1), pp. 13-20.</p> <p>У раду је испитан садржај слободних и везаних полифенолних једињења и њихова антиоксидативна и антимикробна активност. Резултати показују да је садржај слободних полифенола у метанолном екстракту семена коприве био већи (6000,71 µg еквивалента галне киселине по g сувог семена) у односу на садржај везаних (2801,16 µg g⁻¹). Екстракт слободних полифенола имао је већу FRAP вредност од екстракта везаних, док је екстракт везаних полифенола имао бољу капацитет неутралисања DPPH радикала и редукциону снагу. Екстракт везаних полифенола показао је и бољу антимикробну активност у поређењу са екстрактом слободних полифенола.</p>	M24
4	<p>Jelena Mitrović, Nada Nikolić, Ivana Karabegović, Miodrag Lazić, Ljubiša Nikolić, Nettle (<i>Urtica dioica</i> L.) seed oil: extraction, chemical characterisation and antioxidant activity, Journal of Hygienic Engineering and Design, 2021, 34, pp. 119-123.</p> <p>У раду је извршено поређење антиоксидативне активности, хемијске карактеризације и приноса уља семена коприве добијеног применом хексана и трихлоретилена као растварача. Антиоксидативна испитивања показала су да је уље добијено трихлоретиленом имало бољу антиоксидативну активност од уља добијеног хексаном. Резултати о приносу уља показују да нема статистички значајне разлике. Такође, не постоји статистички значајна разлика у вредностима сапонификационог броја између уља добијеног хексаном и трихлоретиленом и једног броја, али постоји статистички значајна разлика у вредностима киселинског броја и естарског броја.</p>	M52
5	<p>Jelena Mitrović, Nada Nikolić, Ivana Karabegović, Miodrag Lazić, The content, composition and antioxidant activity of phenolic compounds of different aqueous extracts of nettle (<i>Urtica dioica</i> L.) seeds, Proceedings - IV International Congress "Food Technology, Quality and Safety, Univerzitet u Novom Sadu, Institut za prehrambene tehnologije, 2018, pp. 1-5.</p> <p>У раду је вршена карактеризација екстраката семена коприве добијених употребом дестиловане и чесменске воде као нетоксичног и економски исплативог растварача за екстракцију полифенолних једињења. Садржај полифенолних једињења у екстракту добијеним дестилованом водом био је већи у односу на садржај полифенолних једињења у екстракту са чесменском водом. Гална и хлорогена киселина биле су најзаступљеније фенолне киселине, а деривати кемпферола најзаступљенија флавоноидна једињења. Екстракт добијен чесменском водом је показао већу антиоксидативну активност у односу на екстракт који је добијен дестилованом водом.</p>	M33

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.	ДА	НЕ
Кандидаткиња Јелена Митровић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Факултета. Кандидаткиња је завршила све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, објавила део резултата истраживања у међународном часопису са SCI листе (категорије M22) и универзитетском часопису (категорије M24), пријавила тему докторске дисертације (Одлука НСВ број 8/20-01-009/20-027 од 17.11.2020. године) и предала захтев за одређивање комисије за оцену и одбрану докторске дисертације.		

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација садржи поглавља *Увод*, *Теоријски део*, *Експериментални део*, *Резултати и дискусија* и *Закључак*, *Прилози*, *Литература* и *Биографија*.

У „*Уводу*“ је дефинисан предмет истраживања и постављени су циљеви докторске дисертације, док се „*Теоријски део*“ дисертације састоји од пет потпоглавља која дефинишу теоријску базу за реализацију експерименталних истраживања и дају објашњења теме дисертације. Прво потпоглавље под називом „*Таксономија, својства и употреба коприве (Urtica dioica L.)*“ описује основна својства коприве њену морфологију, хемијски састав употребу коприве. Друго потпоглавље под називом „*Липиди*“, састоји се из четири дела у оквиру којих су посебно обрађени липиди семена коприве, испитивање њихове оксидативне стабилности применом DSC методе, тумачење термограма и одређивања кинетичких параметара оксидације. У трећем потпоглављу, „*Слободни радикали и антиоксиданси*“, приказан је механизам стварања и деловања слободних радикала, а четврто потпоглавље („*Полифенолна једињења*“) описује својства, класификацију, биосинтезу и локализацију полифенолних једињења коприве и основе екстракције слободних везаних полифенолних једињења, као и метода одређивања њиховог антиоксидативног потенцијала.

„*Експериментални део*“ докторске дисертације састоји се из дела „*Материјал*“ који описује коришћене узорке (семе коприве, пшенично брашно), хемикалије и реагенасе и дела „*Методе*“ у коме су детаљно описане методе одређивања хемијског састава семена коприве, уља, екстракта и производа (ICP-OES, гаснохроматографска и HPLC анализа), одређивање антиоксидативног потенцијала екстракта и уља (DPPH, FRAP и одређивање редукционе снаге), карактеризације уља семена коприве хемијским бројевима, одређивање термооксидативне стабилности (DSC анализа), методе карактеризације технолошког квалитета и сензорних својстава производа и статистичка анализа резултата (ANOVA са пратећим *post-hoc* и *t*-тестом и линеарна регресија).

Део „*Резултати и дискусија*“ садржи табеле, графике и слике са дискусијом добијених резултата карактеризације семена коприве (морфолошке карактеристике, хемијски и састав минералних материја), карактеризацију уља изолованог из семена коприве (садржај, састав масних киселина и ацилглицерола, хемијске бројеве и термооксидативну стабилност уља), карактеризацију полифенолних једињења семена коприве (укупни садржај и посебно садржај слободних и везаних полифенолних једињења, њихов састав, антиоксидативну и антимицробну активност, утицај примењеног растварача за екстракцију на садржај и антиоксидативни потенцијал добијених екстракта, корелацију садржаја и антиоксидативног потенцијала полифенолних једињења и посебно карактеризацију полифенолних једињења екстрахованих водом из самлевоног и несамлевоног семена коприве). Посебно је разматран утицај термичке обраде на садржај и антиоксидативни потенцијал слободних и везаних полифенола и својства производа добијених на бази пшеничног брашна са додатком самлевоног семена коприве или воденог екстракта полифенолних једињења (хемијски и састав минералних материја, морфолошке карактеристике, термооксидативну стабилност и технолошка својства).

На крају у „*Закључку*“ су сажето сумирани добијени резултати карактеризације семена коприве, екстракта слободних и везаних полифенолних једињења из семена коприве, екстрахованог уља и добијених прехранбених производа и дат крајњи закључак о семену коприве као сировини за добијање прехранбених производа са функционалним својствима. Посебан део дисертације чини „*Прилог*“ у коме се налазе праве за одређивање садржаја укупних и садржаја појединих полифенолних једињења, као и њихове антиоксидативне активности са одговарајућим стандардима применом HPLC методе, GC хроматограм масних киселина и HPLC хроматограми слободних и везаних полифенола екстракта и производа.

У „*Литератури*“ је цитирано преко 350 референци које су коришћене у постављању теоријске основе, предмета и циљева дисертације, као и за поређење добијених резултата са резултатима новијег датума публикованим нарочито у часописима међународног значаја.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Циљеви истраживања дефинисани у пријави докторске дисертације су у потпуности остварени и укључују:

- ✓ карактеризацију семена коприве одређивањем хемијског састава, садржаја слободних и везаних полифенолних једињења и њихове антиоксидативне активности;
- ✓ изоловање уља из семена коприве и његова хемијска карактеризација, одређивање удела појединих ацилглицерола, састава масних киселина и отпорности уља на оксидацију DSC анализом;
- ✓ формулацију прехранбеног производа на бази пшеничног брашна са додатком семена коприве или воденог екстракта семена коприве;
- ✓ анализу утицаја додатка семена коприве и екстракта семена коприве и испитивање утицаја термичке обраде на антиоксидативни потенцијал производа;
- ✓ карактеризацију производа (губитак масе током печења, промена запремине и облика, садржај макро и микронутритијената, садржај слободних и везаних полифенола и антиоксидативни потенцијал);
- ✓ процену могућности коришћења семена коприве у прехранбеној индустрији за добијање прехранбених производа са бољим функционалним, нутритивним и сензорним својствима у односу на производ добијен само од пшеничног брашна (контролни производ).

У дисертацији су остварени резултати истраживања изван планираних циљева и они укључују:

- ✓ резултате испитивања морфолошких карактеристике семена коприве и добијених прехранбених производа SEM анализом.

- ✓ сензорну и анализу текстуре производа и
- ✓ процену термооксидативне стабилности производа на основу резултата DSC анализе уља изолованих из добијених производа.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Са теоријског аспекта значај и научни допринос дисертације огледа се у систематизацији сазнања у вези хемијског састава семена коприве, посебно полифенолних једињења и метода испитивања њиховог антиоксидативног потенцијала, а експериментални део се посебно бави утицају термичке обраде на садржај, састав и антиоксидативни потенцијал полифенолних једињења, као и могућност коришћења семена коприве за формулацију прехранбених производа. Добијени резултати су показали да производи на бази пшеничног брашна са додатком самлевоног семена коприве или воденог екстракта имају:

- ✓ боља функционалних својстава (већи садржај полифенолних једињења и бољи антиоксидативни потенцијал),
- ✓ бољи нутритивни састав (већи садржај протеина, липида, влакана и пепела) и
- ✓ боља сензорна својства (изглед, текстура, мирис и укус) у односу на производе добијене само од пшеничног брашна.

Резултати у вези квалитета уља изолованог из добијених производа указују на његову добру термооксидативну стабилност и антиоксидативни потенцијал који је допринеосе стабилности самог производа.

Научни допринос докторске дисертације верификован је објављивањем резултата у часописима, један рад категорије M22, један категорије M24 и један рад категорије M52. Како су истраживања у области „функционалне хране“ данас веома актуелна, дисертација даје значајан допринос у смислу могућности примене семена коприве за производњу прехранбених производа са функционалним својствима.

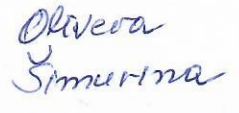

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидаткиња Јелена С. Митровић је показала самосталност у разради теме докторске дисертације, обради, изради експерименталног дела, тумачењу и поређењу резултата са подацима доступним у литератури и извођењу закључака на основу добијених експерименталних и резултата статистичке обраде података.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу изнетих чињеница, Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Технолошког факултета у Лесковцу да предложи Научно-стручном већу за техничко-технолошке науке Универзитета у Нишу да да сагласности на Извештај о оцени докторске дисертације и одобри одбрану дисертације кандидата Јелене С. Митровић под називом „Антиоксидативни потенцијал полифенола и уља семена коприве (*Urtica dioica* L.) и карактеризација производа од пшеничног брашна са додатком семена коприве“.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије	8/20-01-001/23-023	
Датум именовања Комисије	06. 02. 2023.	
Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Ивана Карабеговић, ванредни професор Технолошки инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија (Научна област) Универзитет у Нишу, Технолошки факултет у Лесковцу (Установа у којој је запослен)	председник
2.	Нада Николић, редовни професор Технолошко инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија (Научна област) Универзитет у Нишу, Технолошки факултет у Лесковцу (Установа у којој је запослен)	ментор
3.	Мирјана Пешић, редовни професор Хемијске науке, Биохемија (Научна област) Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет (Установа у којој је запослен)	члан
4.	Оливера Шимурина, виши научни сарадник Биотехничке науке, Прехрамбено инжењерство (Научна област) Универзитет Нови Сад, Научни институт за прехранбене технологије у Новом Саду (Установа у којој је запослен)	члан
5.	Саша Савић, доцент Технолошко инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија Универзитет у Нишу, Технолошки факултет у Лесковцу	члан

Датум и место:
фебруара, 2023.
у Лесковцу, Београду, Новом Саду